

Cununa Credinței

Periodic al Bisericii Sfânta Vineri-Nouă cu hramul Cuvioasa Parascheva

Anul 8 Nr. 5 August 2009

În acest număr puteți citi:

- Schimbarea la față
- Adormirea Maicii Domnului
- Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul
- Istoria României prin sfinți:
 - Cuv Ioan Iacob de la Neamț
 - Cuv Teodora de la Sihla
 - Sf Martiri Brâncoveni
 - Cuv Iosif de la Văratec
 - Sf Ier Varlaam, Mitropolitul Moldovei
 - Cuv Ioan de la Râșca și Secu
- Români, timpul și răstimpul
- Sfânta Liturghie (IV)
- Fericiți cei prigoniți
- O istorie a ortodoxiei românești – Bisericele rupestre din România (IV)
- Coaliția Orientală (IV)
- Ciobanul mioritic și istoria
- Învățăturile lui Neagoe Basarab către omul de mâine
- Lumea în care trăim (II)
- Cugetări
- Programul liturgic

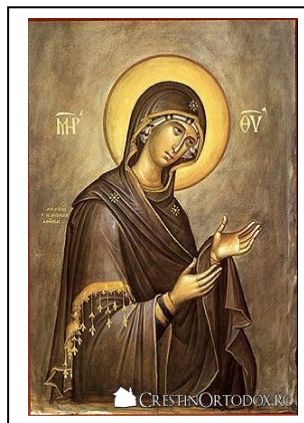
Cu chiseaua în mână la poarta raiului

Nicolae STEINHARDT

Nu subtilitățile teologice interesează și frământă pe oamenii de rând care cred în Maica Domnului și nădăduiesc în ajutorul ei suprafiresc. Nu dacă a fost imaculată din clipa zămislirii ei (dogma imaculatei concepțiuni sau a neprihănitei zămisliri, 1854) ori numai din clipa când a răspuns îngerului vestitor *fi* și S-a sălășluit într-însa Necuprinsul. Nu dacă s-a înălțat cu trupul la cer prin propria ei putere (dogma *Ascensio corporae Beatae Virginis Mariae ad caelum*, 1950) ori a fost înălțată prin puterea Fiului ei. Aceste subtilități teologice trebuie lăsate în grija cărturarilor competenți.

Pentru marea masă a oamenilor, Maica Domnului e maica mereu gata să ierte, să se roage, să îndrăznească a cuprinde pe Domnul cu temeritatea ei de mamă și să-L roage pentru sărmanii muritori. Căci – zice textul – mult poate rugăciunea mamei pentru îmblânzirea Stăpânului. Maica Domnului e izvorul lacrimilor, e neobosita noastră apărătoare (avocată), nerușinata (fără de rușine, de sfială) și stăruitoare noastră solitoare împotriva dreptății stricte. Reprezintă în cer dulceața feminină și nemărginita dragoste

Păcat de cei aplică vorba Ottaviani despre atei. sunt nenorociți. Nu-închipui pe Maica cerând, implorând, după cum nu-mi este copilărește – dar nu poarta raiului cu o mână și cu mahrama mucenicii Fiului ei, să îmbie cu neînchipuit

le șteargă sudoarea frunții și sîngele cu mahrama ei cea sfântă. Tare trebuie să se simtă siguri pe fariseica lor virtute – dreptate și tare trebuie să-și facă răs de milă și de îndurare, să se prezinte cu fruntea semeață la porțile raiului cei care din Maica Domnului fac o "simplă femeie credincioasă". Bravo lor. Noi, cei de jos, noi, păcătoșii, noi, nesigurii de soarta ce ne așteaptă, noi temătorii de Judecata de Apoi (și de ispitele și primejdiile ce ne înconjoară pe acest pământ bogat în capcane), cum de nu ne-am putea simți fericiți peste măsură că ne putem număra printre cei care cred în milostivirea pururea Fecioarei Maria, bucuria celor necăjiți?

De acea, bună socotim rugăciunea creștinească dinainte de culcare, cea care unește două evlavii: **O, prea cinstită și de viață făcătoare crucea Domnului! Ajută-mi cu Sfânta Doamnă Fecioară Născătoare de Dumnezeu și cu toți sfinții în veci, amin!**

6 aug – Schimbarea la Față a Domnului

Parintele Iachint al PUTNEI

Iisus Hristos ne-a arătat o altă cale de urmat, care duce la fericirea veșnică, dincolo de mormânt. Și această cale este trăirea cu adevărat a unei vieți creștinești, ce se poate dobândi numai printr-o schimbare totală a comportării noastre. **Domnul nostru Iisus Hristos a venit să schimbe fața lumii; să ne schimbăm deci și noi viața.** Să

lepădam ura, mânia, răutatea, desfrânarea, minciuna, beția, lenevirea și celelalte patimi. **Să ne facem oameni noi**, plini de dragoste, bunătate, milă, plini de pacea unei adevărate trăiri creștinești. Și pentru o asemenea schimbare sufletească este nevoie să mergem oare așa de departe, până la Taborul Galileii? O, nu! Este prea greu pentru noi. Dar **Mântuitorul nostru a înălțat pretutindeni câte un Tabor duhovnicesc. Acestea sunt sfintele biserici și inimile noastre.** Pe aceste două dumnezeiești altare Iisus Hristos întotdeauna se jertfește, Se răstignește, ni Se dăruiește, plin de bunătate, de dragoste, de lumina divină. (...) Dar Dumnezeu Tatăl ne-a poruncit pe muntele Tabor: *“Acesta este Fiul Meu Cel iubit (...) pe Acesta să-L ascultați”* (Matei 17, 5). Așadar, **dacă voim să ne asculte Dumnezeu, trebuie să-L ascultăm și noi.** Dacă voim să Se schimbe Dumnezeu spre milă, să ne schimbăm și noi spre dragoste și ascultare... Dacă voim să ne auda Iisus Hristos, să-L auzim și noi când ne învață. Puțin luat toată frământătura o dospește. Puțină silință de tot darul se împărtășește. Dar **cel mai greu de convins, cel mai greu de schimbat este omul. El nici din dragoste, nici de vargă, nici de frica morții nu se hotărăște odată să rupă legătura cu păcatul.** Toate zidirile ascultă fara greș de Ziditorul lor. Ele cunosc vremea sosirii și plecării lor, vremea hranei, a cântării și a tăcerii lor. **Numai omul vrea să trăiască în neorânduiala.** Păsările cerului se înțeleg fără grai omenesc. Fără știința de carte și calendar, ele știu când trebuie să plece în țările calde. Se adună din timp, se sfătuiesc, apoi, luându-și rămas bun de la cuiburile lor, se pierd spre zărilor albastre. Firul de grâu cunoaște și el vremea lui. Din vreme începe a se îngălbeni sub razele soarelui, apoi smerit își pleacă spicul îngreuiat de boabe și așteaptă secera să-l taie. Codrul cunoaște și el timpul toamnei și din vreme își schimbă veșmântul verde în altul de reculegere. Numai noi, oamenii nu vrem să ne schimbăm din starea noastră, din trăirea noastră păcătoasă. Iisus Hristos este gata să ne dea tot ce dorim, tot ce ne trebuie. Dar mai întâi așa ne răspunde: **Schimbați-vă voi și mă voi schimba și Eu.** Să lăsăm

noi mânia, ura și răzbunarea și va lăsa și El mânia Sa asupra noastră. Trăiți voi în unire și adevărata dragoste, și vă va primi întru dragostea Sa. Să facem milă cu cei săraci și sărmani și va face și El milă cu sufletele noastre. Să părăsim toată desfrânarea și uciderea de fii, și va lua de la noi bolile, sărăcia și toată lacrima din ochi. Să scoatem din inimile noastre zavistia, minciuna, pofta, beția și tot păcatul și ne va da ploaie la vreme, izvoare de apă, vânturi line, tihnă în casă și pâine pe masă. Deci: **Lăsați voi și voi lăsa și Eu; schimbați-vă voi și mă voi schimba și Eu.** Așa ne grăiește Multmilostivul Dumnezeu(...) “.

15 aug. - Adormirea Maicii Domnului

Maica Domnului este cea mai înaltă sfințenie omenească cunoscută și cinstită de Sfânta Biserică. Când a binevoit Hristos, Dumnezeu nostru, să ia la Sine pe Maica Sa, atunci, cu trei zile mai înainte, a făcut-o să cunoască, printr-un înger, mutarea ei de pe pământ la viața cea cerească. Deci, înștiințându-se Născătoarea de Dumnezeu despre aceasta, s-a bucurat, cu bucurie mare, și s-a suit degrabă în Muntele Măslinilor, ca să se roage.

S-a întors, apoi, acasă și a pregătit toate cele de îngropare, incredințând, pe vecine că, mutându-se în ceruri, nu numai pe ele nu le va uita, ci pe toată lumea o va cerceta și o va ocroti. Și a împărțit văduvelor sărace veșmintele sale. Și a luat, apoi, iertăciune de la toți și, culcându-se pe pat, a făcut rugăciune pentru întărirea lumii și pentru viețuirea în pace. Și, binecuvântând pe toți cei de față, și-a dat sufletul în mâinile Fiului și Dumnezeului ei. Și multe vindeări s-au împărțit tuturor celor bolnavi, prin binecuvântarea ei.

Și, s-a făcut, atunci, tunet mare și au venit de la marginile lumii, ca pe niște nori, toți Apostolii lui Hristos, la casa Maicii Domnului din Ierusalim. Și, începând Petru cântarea cea de îngropare, Apostolii au ridicat patul și au petrecut, până la mormânt, trupul cel primitor de Dumnezeu. Și, sosind în satul Ghetsimani și așezând în mormânt trupul Maicii Domnului, Apostolii au zăbovit, acolo, încă trei zile, așteptând pe Apostolul Toma, care din dumnezeiască rânduială, lipsea.

Și, sosind, Toma Apostolul era intristat, că nu se învrednicise să vadă, si el, chipul adormit al Maicii Domnului,

Istoria României prin sfinți

5 aug – Cuv Ioan Iacob de la Neamț

S-a născut pe 23 iulie 1913, în comuna Crăiniceni din județul Botoșani, primind la botez numele Ilie. Rămas orfan de mic de amândoi părinții, a fost crescut de bunică.

A fost primit cu multă dragoste în viața monahală de starețul Nicodim Munteanu, viitorul mitropolit al Moldovei și apoi al doilea patriarh al României. După satisfacerea stagiului militar, a devenit bibliotecarul Mănăstirii Neamț, iar apoi a predat literatura română la seminarul de aici. La 8 aprilie 1936, noul stareț, arhimandritul Valerie Moglan (viitor arhiepiscop vicar la Iași), l-a tuns în monahism, primind, potrivit pravilei călugărești, un nou nume, cel de Ioan. Naș și părinte duhovnicesc i-a fost ieromonahul Ioachim Spătarul, egumenul schitului Pocrov, unul din cunoscuții călugări moldoveni cu viața îmbunătățită.

Cu aprobarea mitropolitului Nicodim, în noiembrie 1936 tânărul monah s-a îndreptat, împreună cu alți doi călugări, spre Țara Sfântă. Alege pustnicia într-o peșteră de la Hozeva, pe Valea râului Iordan.

Pentru că la peșteră se ajungea greu, nu primea pe nimeni. Comunica cu cei ce veneau la el prin rugăciune, prin scrierile sale sfinte și prin ucenicul său.

A trecut la cele veșnice în anul 1960, la numai 47 de ani, fiind înmormântat în peștera nevoițelor sale. Timp de 20 de ani trupul Cuviosului Ioan a rămas în peștera Sfânta Ana. La începutul lunii august 1980, potrivit unei tradiții locale, conducerea mănăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul a deschis peștera mormintelor, urmând ca osemintele Cuviosului să fie duse în gropnița de obște.

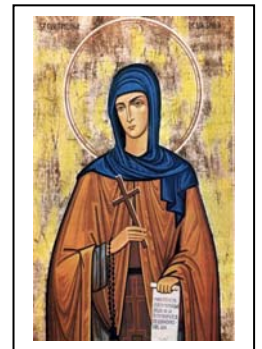
Dezgropat după două decenii, s-a constatat cu uimire că trupul său nu putrezise, păstrându-se intact. Arhimandritul Amfilohie, starețul mănăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul, istorisea mai târziu: "Ne așteptam să găsim numai sfinte oseminte și nu bună mireasmă. Când am luat scândura am văzut că părintele Ioan dormea, cu trupul neatins de stricăciune, așa cum l-am pus. Parcă l-am fi pus în mormânt de câteva ceasuri, ba nici ceasuri, ci chiar acum, fără nici o schimbare a înfățișării lui; mâinile, barba, părul, rasa, încălțăminte erau neatinsse."

7 aug - Cuv. Teodora de la Sihla

Sfânta Teodora de la Sihla este prima româncă

trecută în rândul sfinților. Cuvioasa Teodora a fost fiica lui Ștefan Joldea, armaș, un fel de comandant de artilerie la Cetatea Neamțului. Ștefan Joldea a trăit în comuna Vînatori-Neamț și a avut două fiice pe Marghița (Marghiolita) și pe Teodora. Aceasta din urma se căsătorește cu un tânăr „din părțile Moldovei de Jos“, pare-se din Ismail. Căsnicia lor nu a adus copii, așa că după o vreme cei doi au hotărât să ia drumul mănăstirii. Astfel, Teodora a ales Mănăstirea Vărzărești, iar soțul ei s-a dus la Poiana Mărului, fiind călugărit sub numele de Elefterie și devenind ulterior ieromonah.

Cuvioasa Teodora ajunge ucenica egumenei mănăstirii, schimonahia Paisia. Din cauza turcilor, egumena se retrage în Munții Buzăului împreună cu Sfânta Teodora și cu câteva maici. Ajunge în Munții Neamțului după zece ani de nevoiță în Munții Buzăului. Ieroschimonahul Pavel, duhovnicul Sihăstriei, a dus pe fericita Teodora în părțile Sihlei, unde se află un bordei părăsit. Acolo a rămas singură, numai cu Hristos, și a petrecut mulți ani în cea mai aspră nevoiță pustnicească. Era la sfârșitul secolului al XVII-lea. Schitul Sihla încă nu luase ființă. Însă pădurile din împrejurimi adăposteau numeroși pustnici. După un timp, Cuvioasa Teodora se mută din chilie în peștera de alături, unde rămâne până la moarte, ostenindu-se în post și rugăciune, pentru ea și pentru toata lumea. Puțina hrană și-o procura fie din fructele ce i le oferea pădurea, fie mai ales dintr-un fel de iedera, ce crește până azi pe stâncile Sihlei, numită "iarbă dulce" sau "măcrișul Sfintei Teodora".

După moartea ieroschimonahului Pavel, vreme de câțiva ani, nu a mai știut nimeni de existența ei. Tradiția menționează că părinții Sihăstriei observau cum păsările intrau pe geamul trapezei și culegeau firmituri de pâine de pe masa, cu care zburau spre Munții Sihlei. Doi frați din Sihăstria se învrednicesc să o vadă pe Teodora învăluită într-o lumină de foc. Sfânta le mărturisește acestora că Îl rugase pe Dumnezeu, timp de 40 de zile, ca să îi trimită un preot care să o împărtășească, întrucât simțea că trebuie să plece în curând la Hristos. Cei doi frați îl aduc pe ieromonahul Antonie, însoțit de diaconul Lavrenție. După ce și-a mărturisit păcatele și a fost împărtășită cu Sfintele Taine, Sfânta Teodora și-a ridicat privirile spre cer și, rostind cuvintele "Slavă Ție Doamne pentru toate", și-a dat duhul. Părinții, citindu-i toată rânduiala parastasului, au așezat sfântul ei trup în mijlocul peșterii, unde a stat multa vreme. După mulți ani, ieromonahul Elefterie auzind de toate acestea s-a retras la Mănăstirea Secu și de aici la Sihla, ca să fie cat mai aproape de aceea care i-a fost soție și povățuitoare duhovnicescă.

Apoi trecând din viața aceasta, a fost îngropat în poiana unde se află acum schitul. Trupul Sfintei Teodora a rămas tainuit în peșteră, până după anul 1830, când familia domnitorului moldovean Mihail Sturza, care a reînnoit Schitul Sihla, a așezat moaștele ei în racla de preț și le-a depus în biserica schitului, spre închinare. Apoi, zidind o biserică nouă, la moșia familiei din satul Miclăușeni - Iași, le-a adus în această biserică și multă lume venea aici să se închine sfintei. Dar în anul 1856, în timpul ocupației rusești, moaștele Sfintei Teodora au ajuns la Lavra Pecerska din Kiev, unde sfânta este venerată cu numele de Sfânta Teodora din Carpați.

16 aug. - Sf. Martiri Brâncoveni

Preot dr. Cezar VASILIU

Urcat pe tronul Munteniei în 1688, Constantin Brâncoveanu a domnit peste un sfert de veac, marcând istoria Neamului și a Bisericii prin numeroase ctitorii (între care mănăstirea Hurezi) ocrotind cultura, secondat de Mitropolitul Antim Ivireanul, și aparând Ortodoxia pe pământ românesc și străin. La 25 Martie 1714, Voievodul Constantin Brâncoveanu este mazilit de turci, dus cu familia la Istanbul și închis în temnița Edicule (Șapte Turnuri). Până în vară va fi torturat continuu pentru a mărturisi unde-și avea numindu-l (Prințul După torturi au smuls pentru aurul Veneția.

La 15 1714, de Sf. Mare, când de ani, iar Maria își

mărturisi banii, turcii "Altân Bei" Aurului). Doamna cumplete i-semnătura deșus la

August Maria împlinea 60 Doamna serba

onomastica, Constantin Brâncoveanu a fost dus la locul de osânda Ialy Chisc (Chioșcul Mării). Erau prezenți sultanul Ahmed al III-lea, marele vizir Gin Ali, reprezentanții "creștinătății apusene - Franța, Anglia, Imperiul Habsburgic, Rusiei - care nu refuzaseră invitația chiar în ziua de Sf. Maria" (Nicolae Iorga), alături de numeroși privitori. Li s-a îngaduit să-și facă o ultimă rugăciune, după care sultanul le-a oferit viața dacă trec la mahomedanism. Del Chiaro notează răspunsul demn al Voievodului "Împarate ! Avere mea, cât a fost, tu ai luat-o, dar de legea mea creștină nu mă las ! În ea m'am născut și am trăit, în ea vreau să mor. Pământul țării mele l-am umplut cu biserici creștinești și, acum, la bătrânețe, să mă închin în geamiile voastre turcești ? Nu, Împarate ! Moșia mi-am apărat, credința mi-am pazit. În credința mea vreau să închid ochii, eu și feciorii mei". Apoi și-a încurajat fiii astfel : "Fiilor, aveți curaj! Am

pierdut tot ce aveam pe lumea aceasta pământească. Nu ne-au mai rămas decât sufletele, să nu le pierdem și pe ele, ci să le aducem curate în fața Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru !"

Sultanul a dat semnalul execuției. Primul fu decapitat visternicul Ianache Văcărescu, apoi cei patru fii ai Domnului: Constantin, Ștefan, Radu și micuțul Matei (11 ani). Înmărmurit de durere, Domnul murmura : "Doamne, fie voia Ta", după care i s'a tăiat și lui capul. Nicolae Iorga nota : "La capătul celei mai zguduitoare tragedii, ce n'are pereche în anele sângeroase ale sultanilor de odinioară, numai atunci s'a pus capăt celor mai strașnice clipe pe care le poate suferi vreodată un suflet omenesc. Capul Domnului nu s'a putut dezlipi de trup, la lovitura nedibace, poate miloasă, a călăului, și, grămadă, trupul bătrânului părinte a căzut în țărâna udată de sângele tuturor copiilor săi". Cele șase trupuri decapitate au fost aruncate în apele Bosforului, iar capetele "purtate în prăjini" pe ulițele cetății, au fost înfipite la o poartă a Seraiului și ținute acolo trei zile, după care au fost aruncate în mare. Creștinii pioși au pescuit trupurile și le-au înmormântat, pe ascuns, în biserica Adormirii Maicii Domnului din insula Halchi. Osemintele Voievodului-Martir au fost aduse în țară de soția sa, Doamna Maria, în 1720 și îngropate pe ascuns în biserica Sf. Gheoghe-Nou din Capitala. Mormântul a fost acoperit de o placă de marmoră albă, fără nume, iar identificarea s'a făcut după descoperirea, în 1914, a unei candelă de argint cu înscripția : "Aici odihnesc oasele fericitului Domn, Io, Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod".

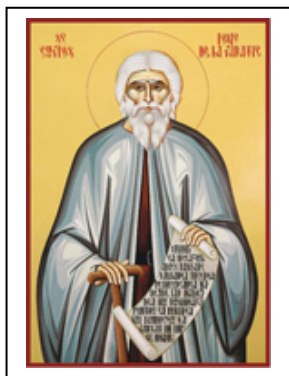
Cronica vremii ni-l descrie pe Brâncoveanu ca un "Domn pravoslavnic, cu dragoste și râvnă creștină. Credința, acest sentiment sublim, i-a călăuzit întreaga viața și i-a fost sprijinul cel mai puternic în ceasul crâncen al morții. El a lăsat în sufletul poporului amintirea unui domn creștin bun și drept, iar în artă operele create în epoca sa arată că deasupra suferințelor zilnice și a pericolelor neîntrerupte, gândul lui știa să se elibereze și să urce la Dumnezeu, purtat de aripile curate ale credinței".

Dumnezeu să-i odihnească !

Sf. Cuv. Iosif de la Văratec

Cuviosul Părinte Iosif s-a născut în jurul anului 1750, în satul Valea Jidanului din Transilvania, dintr-o familie de oameni evlavioși, trăitori ai credinței ortodoxe. În acea vreme are loc revolta românilor ortodocși din Transilvania, condusă de Cuviosul Sofronie de la Cioara, împotriva asuprii austriece și a uniației. Din cauza acestor conflicte și persecuții, multe familii de români statornici în credința ortodoxă au venit în Moldova, între care și cea a Cuviosului Iosif.

Acesta a cunoscut viața monahală din tinerețe, alegând să devină ucenic al Cuviosului Paisie Velicovschi, pe când se afla la Mănăstirea Dragomirna. Ucenic al Sf. Paisie la mănăstirile Dragomirna, Secu și Neamț, el s-a deprins cu ascultarea, smerenia, paza minții, înfrânarea, postirea, privegherile și rugăciunea minții. Când Sfântul Cuv. Paisie s-a mutat cu obștea la Mănăstirile Secu și Neamț, a venit și Cuviosul Iosif, care, la recomandarea starețului, a fost călugărit și hirotonit ieromonah.

Pe la anul 1779, îl aflăm pe Cuviosul Iosif îndrumător duhovnicesc la Schitul Pocrov de lângă Mănăstirea Neamț, și povățuitor al maicilor de la schiturile Gura Carpenului și Durău. La ceva timp, cu binecuvântarea starețului, a devenit sihastru (ieroschimonah) în Munții Neamțului cu alți doi părinți, Gherman și Gherontie. După anul 1785, cu povățuirea Starețului Paisie și cu binecuvântarea chiriarhului, Cuviosul Iosif a fost rânduit să pună bazele Mănăstirii Văratice, împreună cu maica Olimpiada, iar mai apoi și Nazaria, ucenicele sale duhovnicești de la Schitul Durău.

La Mănăstirea Văratice a devenit ctitor al celor două biserici de la începutul mănăstirii, al celei din lemn (1785) și apoi din zid (1808-1812), ambele cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. Sfântul Iosif Pustnicul a contribuit la organizarea mai multor mănăstiri din munții Neamțului și timp de treizeci de ani a asigurat îndrumarea duhovnicească a mai bine de trei sute de călugărițe, precum și a numeroși anahoreți din munții de lângă Sihla.

Slujitor al cuvântului lui Dumnezeu, Sfântul Cuvios Iosif a dobândit încă din tinerețe o cunoaștere temeinică a Sfintei Scripturi și a scrierilor Sfinților Părinți, ceea ce i-a dat posibilitatea să se ocupe și de copierea manuscriselor cu conținut scripturistic, teologic și cultic. Vestea despre sfințenia și înțelepciunea lui duhovnicească atât de mult sporise, încât ajunsese unul din cei mai renumiți sihaștri din ținutul Neamțului, la care alergau monahii și credincioșii să se spovedească și să primească povățuiri. Tuturor ucenicilor săi, Cuviosul Iosif le-a insuflat un duh de râvnă duhovnicească și de jertfă pentru dobândirea desăvârșirii. Printre aceștia săi se numără și Ieromonahul Irinarh Rosetti (†1859), care, după ce a întemeiat, cu binecuvântarea și sprijinul Mitropolitului Veniamin Costachi, Mănăstirea Horaița, a plecat în Țara Sfântă, unde a ctitorit biserica de pe Muntele Tabor.

Din mărturiile monahiilor de la Văratice se știe că duhovnicescul părinte a dus o viață aspră, cu nevoițe călugărești, iubind pe Dumnezeu și oameni, rugăciunea și cărțile. Pentru viața sa sfântă, Dumnezeu l-a înzestrat

pe Cuviosul Iosif cu darul facerii de minuni și al izgonirii duhurilor necurate. Prin rugăciunile sale înălțate înaintea Sfintei Treimi și a Maicii Domnului, erau vindecați mulți creștini de bolile sufletești și trupești. Blândețea, îndelunga răbdare, bunătatea și dragostea l-au făcut pe Iosif ieroschimonahul să fie iubit, ascultat și prețuit de soborul Mănăstirii Văratice și de pelerinii acestui loc de rugăciune.

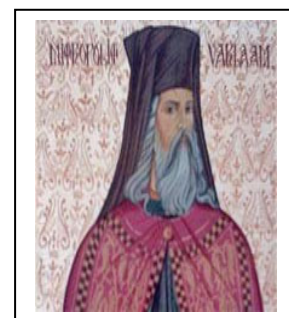
Cuviosul părinte a trecut la cele veșnice la 28 decembrie 1828, fiind înmormântat în pronaosul Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Văratice. Locurile din Munții Neamțului unde s-a nevoit Ieroschimonahul Iosif au rămas în tradiția locului sub denumirea: „Poiana lui Iosif”, „Pârâul lui Iosif” și „Chiliile lui Iosif”. De la marele isihast român se păstrează un Tipic al rugăciunii inimii, pe care îl urma dimpreună cu ucenicii săi din mănăstiri.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi! Amin.

30 aug - Sf. Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei

Mitropolitul Varlaam Moțoc a fost unul din cei mai mari ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, din întreaga sa istorie. S-a născut în județul Vrancea, în anul 1580, dintr-o familie de țărani răzeși foarte iubitori de Hristos. Din botez se chema Vasile. Deci, fiind chemat să slujească Biserica lui Hristos și primind o educație aleasă, din copilărie a intrat în obștea Mănăstirii Neamț. Apoi, auzind de vestitul egumen Dosoftei de la Schitul lui Zosima și de petrecerea sihaștrilor de pe valea pârâului Secu, tânărul Vasile Moțoc s-a stabilit aici prin anii 1590-1592. Timp de peste cincisprezece ani a fost într-o ascultător dascălului său, Dosoftei, deprinzând de la el dragostea de Dumnezeu și multa cunoștință de carte.

În anul 1606, egumenul Dosoftei se mută din viața aceasta, iar în anul 1608, ieromonahul Varlaam este ales egumen al Mănăstirii Secu. În toamna anului 1632, arhimandritul Varlaam este ales, hirotonit și așezat mitropolit al Moldovei în locul înaintașului său Atanasie, atunci răposat. Cea dintâi grijă a marelui ierarh a fost să-și hrănească poporul cu cărți de slujbă și de învățatură creștinească în limba românească. De aceea a întemeiat la Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi din Iași prima tipografie din Moldova. Aici a tipărit mitropolitul Varlaam, în românește, trei cărți din cele mai importante pentru acele timpuri, scrise de el în cinstea Preasfintei Treimi, și anume: Explicarea Evangheliilor la Duminici, la praznice împărătești și la sfinții mari de pe tot anul, tipărită în anul 1643 cu numele de (vezi pag.6)

(cont. din pag. 5) "Carte românească de învățătură". În popor a fost numită cel mai obișnuit "Cazania lui Varlaam", cu 75 de predici în 500 de file;

„Șapte Taine ale Bisericii”, tipărită la Iași în anul 1644, cu 339 file;

„Răspunsul la Catehismul calvinesc”, tipărită tot la Iași, în anul 1647. Prin aceste trei cărți, mitropolitul Varlaam s-a dovedit a fi, pentru toți credincioșii români, un bun cunoscător și exeget al Sfintei Scripturi, un adevărat dascăl de morală și profund catehet și un mare ierarh apărător al Ortodoxiei românești, renumit până în zilele noastre.

Cazania mitropolitului Varlaam este cea mai importantă carte veche de învățătura duhovnicească, alături de Biblia lui Șerban din anul 1688. Datorita limbii sale atât de curgătoare și învățăturii ei dătătoare de viață, această carte a avut cea mai largă răspândire pe pământul țării noastre, mai ales în Transilvania, unde se mai păstrează astăzi peste 350 de exemplare în manuscris.

Înțeleptul păstor al Moldovei, la rugămintea mitropolitului Petru Movilă al Kievului, a organizat la Iași, în trapeza Mănăstirii Sfinții Trei Ierarhi, în anul 1642, un sinod al Bisericilor Ortodoxe greacă, rusă și română, în vederea aprobării Mărturisirii Ortodoxe. Timp de 43 de zile, membrii celor trei Biserici, sub conducerea mitropolitului Varlaam, au discutat punct cu punct, au îndreptat și au aprobat Mărturisirea de Credință, scrisă de mitropolitul moldovean Petru Movilă. Astfel, prin grija bunului păstor al Moldovei, a avut loc, pentru prima dată în istorie, un sinod inter-ortodox pe pământul țării noastre.

Auzindu-se până la Constantinopol de petrecerea și înțelepciunea mitropolitului Varlaam, precum și de înflorirea Bisericii din Moldova sub păstoria sa, Sinodul Marii Biserici 1-a propus, în anul 1639, printre cei trei candidați, de patriarh ecumenic, fiind ales apoi Partenie. Este pentru prima și ultima dată când un ierarh român candidează la scaunul de patriarh ecumenic.

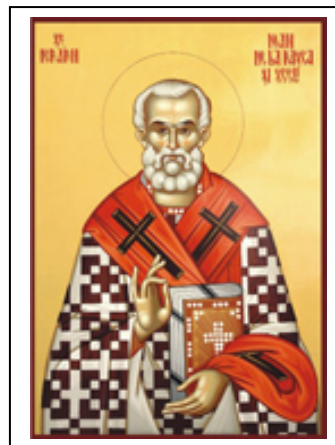
În anul 1644 este trimis de Vasile Lupu, în fruntea unei alte solii de pace, la domnul muntean Matei Basarab, cu care era de mult în neînțelegere. Astfel, blândul mitropolit Varlaam a reușit să împace pentru totdeauna pe cei doi domni și Bisericile Ortodoxe surori, aducând în mijloc numele lui Iisus Hristos, Care se numește Domn al păcii și amintind că și unii și alții sunt frați de o credință, de o limba și de un neam. Ca semn al împăcării, mitropolitul Varlaam a îndemnat pe Vasile Lupu să zidească biserica Stelea din Targoviște, iar pe Matei Basarab, să zidească biserica Mănăstirii Soveja în ținutul Vrancei, numită multă vreme Mănăstirea "Dobromira", adică "Bună pace".

Grija marelui ierarh pentru mântuirea turmei sale era tot așa de mare ca și grija pentru luminarea

"seminției românești" cu cărți de învățătura creștinească pe limba poporului. În cei 21 de ani de rodnică păstorie s-a străduit, după a sa putere, să zidească numeroase biserici prin sate și orașe și să facă tot felul de dării și înzestrări la schituri și mănăstiri. În cele trei scaune episcopale a pus episcopi dintre cei mai evlavioși, iar la parohii a hirotonit preoți învățați, plini de frică de Dumnezeu, care în fiecare sărbătoare citeau predica zilei din cazanie, pe înțelesul credincioșilor. În felul acesta, călugării, preoții și ierarhii apărau dreapta credință, învățau poporul să ducă o viață morală și-l țineau unit și strâns legat de Hristos, de Biserică și de părinți.

Apăsător de bătrânețe, în anul 1653 se retrage la metanie, iar în 1657, la 19 decembrie, se mută din viața aceasta și este înmormântat alături de biserică. Așa a păstorit mitropolitul Varlaam Biserica Moldovei timp de 21 de ani, jertfindu-se, după a sa putere, pentru întărirea și apărarea credinței ortodoxe în țările române, pentru mântuirea turmei încredințate lui de Hristos și pentru unitatea și luminarea poporului prin cărți scrise în grai limpede românesc.

30 aug. - Sf. Cuv. Ioan de la Râșca și Secu

Acest vrednic fiu al neamului românesc și strălucit ierarh al Bisericii Moldovei a trăit în veacul al XVII-lea, fiind contemporan și prieten apropiat al Mitropoliților Varlaam și Dosoftei. S-a născut în ținutul Vrancei (pe atunci numit ținutul

Putnei), din neam de răzeși, din binecredincioșii părinți Gheorghe și Anastasia. Din tinerețe a dorit viață călugărească.

Rudenia sa, Varlaam Moțoc, viitorul mitropolit al Moldovei, își petrecea viața călugărească în ostenele sfinte la Mănăstirea Secu. Aflând de râvna și dorința tânărului, l-a dus în obștea Mănăstirii Râșca, recitorită de vornicul Costea Băcioc, prietenul apropiat al lui Varlaam. Aici, la Râșca, tânărul vrâncean a fost călugărit de egumenul Agafton, în jurul anului 1630.

În anul 1632, Varlaam ajunge mitropolit al Moldovei, iar după câțiva ani îl mută pe călugărul Ioan de la Mănăstirea Râșca la Mănăstirea Secu, dându-i chilia, cărțile și lucrurile pe care mitropolitul le păstra în mănăstirea sa de metanie. Ioan, care viețuise la Râșca aproximativ 18 ani, nu a uitat niciodată în viața mănăstirea în care a fost călugărit, contemporanii și urmașii numindu-l „Ioan de Râșca”. În anul 1641, Domnitorul Vasile Lupu, sfătuit de (cont. în pag. 7)

(cont. din pag. 6) Mitropolitul Varlaam, înființează în Cetatea Neamțului o mică mănăstire, cu hramul Sf. Ierarh Nicolae. În Cetate se adăposteau, în vremuri de restriște, familia domnitorului și alte familii boierești din Moldova. Aici era adăpostit și tezaurul țării. De aceea, Mitropolitul Varlaam a așezat la egumenia acestei mănăstiri-cetate pe omul său de încredere și rudenia sa, Ioan „de la Râșca” de la Mănăstirea Secu, smerit călugăr, mare rugător și postitor.

Ioan a fost egumen la Mănăstirea din Cetatea Neamțului până în anul 1665. El a botezat-o, afundat în 1650, pe fiica lui Joldea, armașul cetății, cea care avea să fie, peste ani, marea sihastră, Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla, și el i-a fost duhovnic și îndrumător până la vârsta de 16 ani, îndemnând-o să aleagă viața monahală. În toți acești ani, el a povățuit cu blândețe pe străjerii Cetății, săvârșind și pentru ei Sfânta Liturghie, fie în paraclisul Cetății, renovat de Vasile Voievod, fie în bisericuța metocului Cetății din satul străjerilor, ctitorită de același milostiv Domnitor și care avea patron tot pe Sf. Nicolae. În cele din urmă zile ale Mitropolitului Varlaam, egumenul Ioan din Cetate se afla în chilia acestuia de la Secu, ascultându-i ultimele dorințe și povețe, iar după mutarea sa la Domnul, l-a așezat în mormântul de lângă zidul bisericii.

În anul 1666, Mitropolitul Ghedeon, aflat pentru a doua oară în scaunul mitropolitan, l-a așezat, pentru un an de zile, egumen la Mănăstirea Secu. În anul 1667, Ioan este ales, hirotonit și instalat episcop al Hușilor, Episcopie ce purta grijă de credincioșii din Țara de Jos a Moldovei, de pe ambele maluri ale Prutului. Aici, Ioan a păstorit timp de șapte ani, în vremuri grele, când turcii și tătarii prădau, deseori, aceste locuri. Vlădica Ioan era milostiv, gata oricând să aline orice durere. Era foarte îndrăgit și respectat de ceilalți ierarhi moldoveni, mai cu seamă de Sfântul Ierarh Dosoftei, în acea perioadă episcop la Roman, iar după câțiva ani mitropolit, al Moldovei.

Din anul 1674 și până la fericita sa mutare la Domnul, în anul 1685, Ioan a păstorit Episcopia Romanului, înființată de primii voievozi Mușatini ai Moldovei. Această eparhie se bucura de deosebită cinste, ierarhilor dându-li-se uneori titlul de arhiepiscop sau chiar de mitropolit al Țării de Jos. Cât timp a păstorit la Roman s-a ostenit ca, din puțină sa agoniseală, să ctitorească Mănăstirea Mera, în ținutul său natal. La săvârșirea acestei frumoase fapte a fost ajutat de rudenia sa, vornicul Moțoc din Odobești. Mănăstirea

Mera era destul de aproape de Mănăstirea Vărzărești, pustiită de slujitorii domnești ai lui Matei Vodă Basarab și părăsită de călugări. Episcopul Ioan a găsit de cuviință ca la această mănăstire să așeze pe ucenica sa Teodora de la Cetatea Neamțului, împreună cu alte câteva călugărițe. Purtând grijă de lucrările de la Mera, putea supraveghea și liniștea călugărițelor, ajutându-le totodată, cu cele necesare traiului.

Adânc impresionat de viața curată și alesele nevoițe ale episcopului Ioan, Sfântul Mitropolit Dosoftei, în cartea sa „Viața și petrecerea sfinților”, îl numește arhiepiscopul cel sfânt și minunat. Înainte de moarte, Ioan a lăsat mitropolitului său puținele bunuri pe care le avea.

În anul 1685 fericitul Ioan s-a mutat la Domnul. Sfântul Mitropolit Dosoftei, împreună cu ceilalți ierarhi ai Moldovei, i-a făcut cuvenita prohodire și l-au așezat în mormântul de lângă biserica mare a Mănăstirii Secu. Lespedea mormântului său, peste care au trecut vitregiile vremurilor, stă și astăzi mărturie deasupra locului unde

odihnesc osemintele sale. Teodora, după ce și-a condus duhovnicul pe drumul spre veșnicie, s-a retras în singurătate în Munții Sihlei, urmând pilda vieții duhovnicescului său părinte. Simțind sfințenia vieții și ajutorul rugăciunilor sale, credincioșii dau cinstire cuvenită Sf. Ioan „de Râșca”, pe care și noi cinstindu-l, lăudăm pe Dumnezeu Cel minunat întru Sfinții Săi. Cu

Doamne, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi! Amin.

Mănăstirea Râșca

Cugetări

Creștinul nu-i supărat pe nimeni și nu-i nemulțumit de nimic. Supărat și nemulțumit e numai pe și de sine.

Nicolae STEINHARDT

Nu bucatele sunt rele, ci lăcomia pântecului; nici facerea de copii, ci curvia; nici banii, ci iubirea de argint; nici slava, ci slava deșartă. Deci, dacă e așa, nimic nu e rău dintre cele ce sunt, decât reaua lor întrebuițare, care se întâmplă când mintea se lenevește în săvârșirea lucrării ei firești.

Maxim MĂRTURISITORUL

Cea mai mare ticăloșie: să crezi că ți se datorează ceva, să pretinzi ceva de la alții, oricât de puțin ar fi.

Marcel JOUHANDEAU

O ISTORIE A ORTODOXIEI ROMÂNEȘTI

Bisericile rupestre din România (IV)

Din vol. În absida altarului de *Silvia PĂUN*

Tot în județul Argeș, pe aceeași paralelă, la circa 50km Est de Corbiu de piatră, se află biserica rupestră Negru Vodă,

Cetățuia puternicului

centru geto-dac (de secol II î.Hr.), peste care s-a suprapus cetatea voievodală a Basarabilor. Dava, amplasată pe stânga Dâmboviței și pe monticulul dintre Valea Chiliilor și Valea lui Coman, cuprindea o cetate întărită cu ziduri din piatră și o așezare extra muros, la poale. Tot aici s-a făcut cunoscută, în secolul al XIII-lea, Cetatea Dâmboviței și ca important centru comercial, dar și vamal, de unde și toponimul “Locul Târgului”.

Istoricul Virgil Drăghiceanu arăta, în 1912 și importanța preistorică a sitului prin prezența de megaliți de tip “pierres branlantes” sau cu formă de leu, ca și basorelieful de călăreț “trac”, de urme săpate în piatră ce făceau legătura cu “Tronul lui Vodă” (un promontoriu la Sud-Est de Biserica rupestră). Striuri incizate din Epoca Bronzului apar pe peretele unei mici peșteri alăturate intrării aceiași biserici.

În privința ctitorului bisericii rupestre, istoricul considera că este vorba de fiul voievodului Basarab I, adică voievodul Nicolae Alexandru Basarab, așa cum apare în al treilea strat de frescă din naos (și nu de Negru Radu Vodă, nepotul acestuia, care a fost mai târziu numai restauratorul). După Pr. Dumitru Bălașa, însă, Negru Vodă (numit și Liberatorul) ar fi domnit între anii 1290-1310 și ar fi fost tatăl lui Basarab I Voievod, opinie deja susținută și de prințul Dimitrie Cantemir, fapt care întărește tradiția locală a toponimului.

Biserica rupestră, în al cărei altar regăsim absida ovoidală (de 3,30x2,10m) și orientarea spre solstițiul hibernal, face parte dintr-un ansamblu de chilii, unele năruite azi, cum arată și toponimul de “Valea Chiliilor”. Semnificativ este și numele de Cetățeni al satului alăturat.

La pietrele antropice, la care concavitatea absidei nu este vizibilă de la intrare (adică acelea ale căror dificultăți locale nu au permis excavarea în adâncime, pe direcția perpendiculară pe intrare, astfel ca razele Soarelui să poată pătrunde până în fund, la anumite date

importante ale anului), omul preistoric a marcat orientarea urmărită prin partea convexă a absidei. De aceea, rămâne un exemplu demonstrativ pentru România biserica rupestră din Cetățuia lui “Negru Vodă”, unde partea convexă a absidei altarului preia direcția solstițială spre circa 123° SE. Această inversare a reperului direcției de orientare a absidei, de la cel concav la cel convex, pe care am identificat-o la unele lăcașuri rupestre, a pregătit calea spre tratarea caracteristică celor supraterane, ieșite la lumină după oficializarea creștinismului.

Așa cum arătau, în 1960, arhitecții Maria și Alexandru Mușescu, din Pitești, Biserica din Cetățuia Dâmboviței face parte din acel brâu de sihăstrie rupestre, arhaice, încreștinate, ce înconjoară Carpații și azi, cel puțin de la Piatra Scrisă a Tismanei Gorjului, Prislop, Polovraci, Bistrița, Turnu, Corbi, Nămăiești, Cetățeni, Peștera Ialomicioarei, Zărnești-Colțul Chiliilor, Complexele din Munții Buzăului, ale Ceahlăului... și până la Putna Sucevei.

Dintre acestea, ca și din cele din interiorul arclui carpatic (din Ardeal, cu exemplul ilustrativ de la șinca Veche, dar și din Bihor, Maramureș, Apuseni, Banat...) au supraviețuit, până azi, vicisitudinilor vremurilor, peste 300 de sihăstrie sătești, mai ales în zona montană. Tot

din acestea, parcurgând etapele de chinosis, schit, biserică de mir... (ce au păstrat numirile sihăstriilor inițiale) provin și cele circa 800 de mănăstiri actuale. Prezența lor din zorii creștinismului a marcat toponimia a peste 200 de localități, ca și a câtorva sute de numiri de munți, dealuri, peșteri, poieni, văi, izvoare...

Tot acest lanț sacru carpatic, prin complexele dobrogene de la Basarabi, Mangalia (Limanu), Ioan Corvin, subteranele Tomisului..., în continuare prin Caliacra, Athos, Meteora... asigură legătura spirituală a sihăstriilor creștini, până în Bizanț, Cappadocia, Ierusalim, Qumrân...

Românii, timpul și răstimpul

Dan PURIC (*Despre Omul Frumos*)

Da, am spus că noi, ca popor, nu mai trebuie să ne lăsăm să fim aleși, pentru că noi am fost aleși o singură dată, și fundamental, de către bunul Dumnezeu. Ne-a luat parteneri în a face lumea asta până la veacul veacurilor. Din punct de vedere teologic, acesta se numește raport teandric. Este un lucru extraordinar: eu sunt partenerul lui Dumnezeu! Deci nu un lucru de infatuare. Ți s-a dat un lucru extraordinar; și atunci mintea se dezrobește, pentru că tu ești partenerul lui Dumnezeu. Dar, dacă tu – primul animal pe care l-a dresat omul a fost omul – te lași dresat și biciuit de către fratele tău omul și ai ales să fii victimă, atunci este vina ta și Dumnezeu nu te mai ajută. Pe când, dacă tu alegi să fii partenerul lui Dumnezeu, toate lucrurile astea dispar, ești liber. De aceea am zis eu, citându-l pe Ernest Bernea că țăranul român trăiește și-n istorie și în veac. El vede că istoria este o jigodie, el vede că istoria este împotriva, dar nu cu asta supraviețuiește el, el alege să fie fiul lui Dumnezeu. De asta, se uită cu o anumită distanță asupra, cum să zic, pulsionilor istorice, nu cu detașare – ataraxia de tip grecesc -, ci cu o înțelegere, în care spune așa: **viața nu este numai atât**. Dacă eu, cum să zic, m-aș fi branșat total la istorie, la demersul politic din România, sigur aș fi avut toate datele să mă sinucid, dar eu am ales să mă branșez la ceea ce mi-a dat bunul Dumnezeu.

(...)

Nașterea Domnului e un lucru care seamănă tulburător de mult cu destinul poporului român. Și zice Ioan Gură de Aur: *O, voi, dușmani folositori care prin gura voastră ați profetit că se va naște Povățuitorul neamului lui Israel, tot voi prin gura voastră îl huleați mai târziu și spuneți să nu ne închinăm Lui*. Ce asemănare tragică și sublimă în același timp cu destinul istoric al neamului românesc, căci în perioada interbelică, Nichifor Crainic se întreba cu tristețe: *ni se spune că venim dintr-on neant istoric, că n-avem identitate, ni se induce lucrul acesta pe toate căile, iar în același timp suntem acuzați că, atunci când ne manifestăm tradiția suntem o amenințare*. Cum putem fi în același timp un nimic și o amenințare? *O, voi, dușmani folositori* cum ați recunoscut prin gura voastră că Iisus este Mântuitorul, tot așa ați recunoscut că neamul acesta românesc este un popor puternic și ales.

(...)

Mi-a zis maestrul meu, Dem Rădulescu:

- Gică, tu știi din ce e făcută doina?

Zic: - Din suferință, domnule profesor!

- Da, băi Gică (că așa ne zicea la toți: Gică), dar e din **suferință continuă**.

- Adică cum, domnule profesor?

- E, ia pune tu mâna pe masă, eu îți dau cu ciocanul; faci: au, au! Și când îți trece, îți mai dau: au, au! Și când te refaci, îți mai dau: au, au, au! Băi, e suferință fără pauză: au, au, au, of, of, of!

Remarcabil! Nici un antropolog n-a găsit explicația asta: că **doina este suferință fără pauză**. Nici atunci românul nu a avut timp, ca și acum: din comunism în tranziție, din tranziție în crize, n-are timp. Și atunci, avem o mare moștenire: **Răstimpul!** Acel ceva ce se face nu dincolo timp, ci simultan cu timpul, în inima lui, răpindu-i efemeritatea și transformând-o în veșnicie. **Răstimpul** este revanșa eternității în fața istoriei trecătoare. Dar **răstimpul** nu are sens decât prin iubirea hristică.

Răstimpul este moștenirea hristică. În **răstimp**, cei ce îl scuipau și îl băteau și puneau coroana de spini și îl duceau cu crucea, **în răstimp**, deci în același timp, nu cu pauză, în inima timpului însuși, **în răstimp**, Hristos zicea: „Doamne, iartă-i că nu știu ce fac”; n-a zis: **în răstimp** Tatăl meu o să se răzbune. **În răstimpul** în care cuiele intrau în palmă și sângele țâșnea, zice Steinhardt frumos, îl dureau mușchii, îl dureau nervii, a trăit ca un sfânt și a murit ca un om, **în răstimpul** durerii omenеști țâșnea **iubirea pentru noi**. Din cauza asta ține de 2000 de ani și o să țină până în vecii vecilor. În **răstimp**, țăranul român, când era distrus, intelectualul, când i se smulgeau unghiile la Aiud, la Gherla, la Sighet, se ruga pentru călău. Se ruga și-și murmură dorința pentru neamul românesc. Asta înseamnă nașterea lui Dumnezeu, din neamul românesc. Cât o să ne distrugă ăștia acum, noi lucrăm **în răstimp**.

Cugetări

Dacă aprinzi toate virtuțile din tine ca lumânările mari, vei săvârși un bine; însă dacă în acest timp vei păstra și iubirea de mărire, aceasta va stinge toate lumânările aprinse, ca și un vânt puternic. Se poate că tu vei hotărî să aprinzi din nou lumânările dar te asigur că vântul le va stinge din nou. De aceea, oprește mai întâi vântul!

Sfântul Nicolae VELIMIROVICI

La urma urmei, nimeni, înaintea creștinismului, nu spusese că Dumnezeu este Dragoste.

Paul VALERY

Jertfa singură poate privi tortura drept în ochi, iar Dumnezeu lui Hristos nu ar fi Dumnezeu fără de răstignire.

MALRAUX

Întrebări și răspunsuri

Cum acționează asupra omului vrăjmașii cei netrupești?

Vrăjmașii cei netrupești le insuflă oamenilor, în timpul rugăciunii și în afara rugăciunii, gânduri ticăloase, viclene și hulitoare, le înclină spre lene sufletul și trupul, le aduc somnul și căscatul, îi determină să fie indulgenți cu trupul – prin ședere în momentul nepotrivit, prin rezemarea de perete sau printr-un alt lucru. Ei le insuflă oamenilor scârba și dezgustul față de toți ceilalți, sau aduc asupra lor teama de oameni sau altceva necurat. *(Sfântul Ioan de KRONSTADT)*

În ce constă milostenia duhovnicească?

Milostenia duhovnicească constă în sfatul cel bun, dat la timpul potrivit, folositor în încurcături sau primejdii neobservate; în a-l învăța prietenește pe cel neștiutor adevărul și binele, în taină, între patru ochi; în a-l îmbărbăta pe cel posomorât; în a-l mângâia pe cel întristat; în a-l compătimi pe cel apropiat și a-l împărtăși durerea; în a te bucura cu cel ce se bucură; în a îndura ocările și supărările cu seninătate, cu răbdare pentru Hristos; în a da propria carte duhovnicească de care tu însuși ai nevoie.

De ce nu are și Ortodoxia un papă?

Păi, are. Ortodoxia are și ea un papă, mai vechi decât toți papii și patriarhii din lume. L-a avut dintru început, și-l va avea până la sfârșitul vremurilor. Este același papă pe care l-au chemat și toți apostolii lui Hristos. Duhul Sfânt, Duhul înțelepciunii și înțelegerii, Duhul mângâierii și puterii lui Dumnezeu – El e adevăratul papă al Bisericii lui Hristos din veac și până în veac, neînlocuit și neschimbat, nevotat și necontestat, fără înaintaș și fără urmaș. Iar în ce privește faptul că apostolii L-au recunoscut pe Duhul Sfânt ca verhovnic și papă al lor, există, din fericire, un document scris – scris chiar de mâna lor. La primul sinod, din Ierusalim, apostolii au scris vestitele cuvinte: *Părutus-a Dubului Sfânt și nouă* să fie așa și pe dincolo (Fapte 15,28). Evident, apostolii L-au pus pe Duhul Sfânt înainte și mai presus de sine. Înainte de acea întrunire și de oricare alta, Lui I se rugau, pe El îl chemau, Lui I se supuneau necondiționat. Oare nu fac astfel până în ziua de azi mai-marii Bisericii Ortodoxe? De câte ori se adună în

sinod, ei își aduc aminte în primul rând să-L cheme pe infailibilul lor papă, pe Duhul Sfânt; pe Acesta Îl cheamă *cu frică și cutremur* înaintea de începerea a tot lucrul și Lui I se supun necondiționat. (...)

Și Atotbunul, Atotputernicul și Atotînțeleptul Duh Sfânt toate le îndrumă, toate le întărește, toate le insuflă. Și stăpânește peste tot și toate, nu prin forță, ca un dictator pământesc, ci ca un tată – prin înțelepciune și dragoste. El ne și este tată prin botezul cu care suntem botezați. Iar în grecește cuvântul “papa” înseamnă părinte, tată. Așadar, în înțelesul corect din punct de vedere istoric și moral, Duhul Sfânt este tatăl nostru, este papă al nostru. Și la ce i-ar mai trebui Bisericii ortodoxe încă un tată, altfel spus papă? Oare nu ne-a avertizat și Însuși Domnul Hristos să ne ferim de papii – tații – pământești? El ne-a poruncit: *Și tată* (a se citi: papă) *să nu chemați vouă pe pământ, că Unul este Tatăl vostru Cel din ceruri* (Matei 23,9). *(Sf. Nicolae VELIMIROVICI)*

Cum putem ierta pe aproapele? Poate doar ni se pare că a greșit, dar de fapt gândul nostru este rău? Cum se vindecă această răutate?

Iaca așa: gândește-te la răul tău. De ce vezi paiul din ochiul aproapelui, iar bârna din ochiul tău n-o vezi? Când spune Mântuitorul asta, ne spune că orice păcat al aproapelui nostru, oricât de grav ar fi, în comparație cu al nostru este un pai. Iar noi avem o bârnă. Oricât de curățăm fi, dacă vedem păcatul aproapelui ne crește o “bârnă” în ochi. Așa că cel care își urmărește neputințele sale, care vede neputințele sale și vrea să dobândească iertare de la Dumnezeu, nu se mai îngrijește de păcatele altora, ci se întoarce mai mult către sine și către Dumnezeu. Atunci problemele astea dispar. Eu, ce face eu cu problemele mele? Cum rezolv eu

patima mea, cum rezolv mânia mea? Ce fac cu mine, că sunt tulburat și supărat și mâniat? El poate că a și uitat, dar eu mă lupt în mintea mea, îl întorc pe toate părțile: “De data asta, când îl întâlnesc, chiar îi spun, că nu se mai poate...” și așa mai departe. Asta arată cât de neputincioși suntem. Starea noastră, pe lângă ce ne poate face aproapele – că ne-a spus, că ne-a supărat – este mult mai gravă. Și eu, dacă am boala asta, dacă nu am scos bârna din ochiul meu, mă apuc să-l mustru pe aproapele meu: “N-ai făcut bine cutare și cutare!” dacă ne gândim însă la noi mai ușor ne biruim gândurile rele. *(Părintele Rafail NOICA)*

Sfânta Liturghie (IV)

Episcopul NICODIM

Semnul Sfintei Cruci

Fiindcă adesea se văd creștini care nu știu să-și facă cruce cum se cuvine, ci numai flutură cu mâna în dreptul feței sau al pieptului și fac cu ea mișcări care nu înseamnă nimic, socot creștine că este de trebuință să-ți spun și câteva cuvinte despre cum trebuie să-ți faci cruce: împreunăză mai întâi cele trei degete mari ale mâinii drepte, strângându-le pe celelalte două mai mici către mijlocul palmei și, după aceea, ducând cele trei degete împreunate la frunte spune: **În numele Tatălui**, apoi, pogorându-le la piept, spune: **și al Fiului**; pe urmă, atingând umărul drept și pe cel stâng, spune: **și al Sfântului Duh**; adaugă apoi cuvântul: **Amin**.

Când împreunăzăm cele trei degete mari ale mâinii drepte, mărturisim credința noastră că într-un singur Dumnezeu sunt trei ipostasuri sau Persoane: *Tatăl, Fiul și Sfântul Duh*; iar cu cele două degete mai mici pe care le strângem către mijlocul palmei, închipuim *cele două firi ale Domnului nostru Iisus Hristos: Firea dumnezeiască cu firea omenească*; cu alte cuvinte, mărturisim că Fiul lui Dumnezeu, când a binevoit a Se naște din Sfânta Fecioară Maria, fără să înceteze a fi Dumnezeu adevărat, S-a făcut Om desăvârșit.

Mai departe, tu știi că Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a fost răstignit pe cruce; așadar, făcând asupra-ne semnul Sfintei Cruci cu trei degete, întru închipuirea Sfintei Treimi, *mărturisim că mântuirea noastră s-a săvârșit prin Sfânta Cruce și de aceea*

trebuie să ne aducem pururea aminte de ea. După aceea, când ducem degetele mâinii drepte la frunte, trebuie să știi că noi rugăm pe Dumnezeu să lumineze mintea și cugetarea noastră, făgăduindu-ne să cugetăm pururea la Dânsul; când de la frunte pogorâm mâna la piept arătăm că suntem gata să iubim pe Dumnezeu din toată inima noastră; și, în sfârșit, când atingem umerii, închinăm lui Dumnezeu toate puterile noastre sufletești și trupești și-L rugăm să ne dea putere și dorința de a-L sluji și a-I bineplăcea. Cu alte cuvinte, semnul Sfintei Cruci, aducându-ne aminte de tot ceea ce Dumnezeu a făcut perntu noi, ne aduce aminte, totodată, și de tot ceea ce noi înșine trebuie să facem pentru El.

Iată de ce, creștine, este bine să te însemnezi cu

semnul Sfintei Cruci și pe tine și toate ale tale, adică și mâncarea și hainele și locuința, căci în Cruce sunt puterea și darul lui Dumnezeu; iar semnul Sfintei Cruci trebuie, de aceea, însemnat nu numai cu degetele mâinii, ci și cu mintea, printr-o vie și desăvârșită credință.

Întrebări și răspunsuri

(continuare din pag. 10)

Ce importanță are că ortodocșii cred că Duhul purcede de la Tatăl, iar catolicii postulează filioque? Cum se răsfrânge aceasta asupra sufletului nostru?

Asta este o taină a lui Dumnezeu. Biserica a luat cuvântul din Sfânta Evanghelie de la Ioan: "Duhul, care de la Tatăl purcede..." a formulat aceasta la Sinodul al II-lea ecumenic, la Simbolul credinței. Iar cei care au adăugat că purcede și de la Fiul n-au avut în vedere că în Dumnezeire există un singur principiu și că Fiul, de fapt, nu-l purcede, ci îl trimite pe Duhul Sfânt.

Cât privește ce consecințe are aceasta asupra sufletului, e mai greu de spus, pentru că nu știm cum se prezintă un suflet care mărturisește într-un fel și cum se prezintă altul, care se mărturisește altfel. Important este să ne ținem de învățătura Bisericii noastre.

(Părintele Teofil PĂRĂIAN)

De ce se numește iubirea de argint, adică de bani, de plăceri și de averi închinare la idoli?

Se numește închinare la idoli pentru că cei ce iubesc banii, plăcerile trupului, averile, se închină acestor patimi ca unor dumnezei și pun pe acestea mai presus decât pe Ziditorul. Adică, cel ce se iubește pe sine mai mult decât pe Dumnezeu, este un închinător la idoli. La fel este și cel ce se îngrijește de mâncare, de bani, de haine, de avere, mai mult decât de suflet, der biserica, de rugăciune, de spovedanie, de milostenie. Iubirea de sine are măsura iubirea de aproapele. Iubirea de Dumnezeu nu are limită, adică este nelimitată după porunca: *Să iubești pe Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul tău și din toată puterea ta.*

Cel iubitor de bani se închină banilor în locul lui Dumnezeu. Cel lacom de mâncare își face pântecul sau un dumnezeu, adică idol, după mărturia Sfântului Apostol Pavel. Iar *cel ce face păcatul este rob al păcatului*. Deci, cine este rob al păcatului nu mai poate fi rob și fiu al lui Dumnezeu.

Tocmai de aceea, Mântuitorul a pus prima condiție celui ce vrea să-I urmeze Lui, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa, spre a-I urma Lui. Și aceasta pentru că cel ce are patima iubirii de sine are, împreună cu ea, și toate patimile și păcatele, deoarece iubirea de sine este maică, rădăcină și izvor a tot păcatul.

(Părintele Ilie CLEOPA)

Fericiți cei prigonii

“Marin Matei a intrat în temniță la vârsta de 17 ani. Vreme de șapte ani a cunoscut închisorile politice cu suferințele și chinurile lor și cu oamenii minunați pe care i-a găsit în ele, care i-au fost adevărați dascăli pe calea cea strâmtă a demnității și virtuților creștinești. A stat împreună cu IPS Bartolomeu Anania, cu părintele Iustin Pârnu, părintele Nicolae Steinhardt, părintele Ilie Lăcătușu, Zaharia Marineasa și mulți alții. Pentru vârsta lui tânără “veteranii” Aiudului îi arătau multă afecțiune, numindu-l cu alint “Moțu”. Așa i-a rămas numele până astăzi, la vârsta căruntețelor.

Având adunate în inimă atâtea amintiri de neșters din vremea închisorii, a socotit să adune într-un album chipuri și amintiri – crâmpie de lumină ale unui trecut nu prea îndepărtat. Cu migală și cu dragoste a strâns fotografii, mai vechi și mai noi, ale celor ce-au pățimit. Așa s-a născut “Fericiți cei prigonii”, o carte pentru tinerii de azi și de mâine.”

Începând cu acest număr, vă vom prezenta în spațiul acestei rubrici, în mai multe episoade, extrase din această carte-album scoasă de către editura Bonifaciu (Mănăstirea Diaconești) sub îngrijirea lui Marin Matei – un material documentar de excepție prins într-o înfățișare grafică de excepție. O carte care nu ar trebui să lipsească din casa niciunui român ce se asumă creștin.

APOSTAZIA

Prigoana comunistă din secolul XX a fost cea mai cumplită din toate prigoanele istoriei creștinismului, iar îndepărtarea lui Dumnezeu, adică îndepărtarea lucrării simțite a Harului după cele două Războaie Mondiale, a dus la faptul că lumea întregă este afundată în criză și în nimic nu își află ieșirea, perzând pentru totdeauna buna rânduială și așezare a firii lăsate de Dumnezeu. (Arhim. Sofronie Saharov)

Experiența lagărului comunist a fost zguduitoare pentru întreaga Ortodoxie: zeci de mii de biserici au fost șterse de pe fața pământului și zeci de milioane de creștini martirizați.

„Trebuie să ne eliberăm de Dumnezeu”: iată dorința vădită sau ascunsă a multora dintre arhitecții civilizației europene. Pentru aceasta ei lucrează prin umanism sau Renaștere, prin raționalism și voluntarism, prin parlamentarism și revoluționarism.

Pustiit este omul umanist, înfricoșător de pustiit, fiindcă din el a fost alungată conștiința și simțirea nemuririi lui personale și în viața lui s-a înscăunat principiul „homo homini lupus” (omul e lup pentru om). (Sf. Iustin Popovici, Biserica Ortodoxă și Ecumenismul)

Revoluția bolșevică din 1917

Spre sfârșitul Primului Război Mondial, sub influența unor agitatori străini de credința pravoslavnică, ce profită de situația incertă și tulbure datorată războiului, izbucnesc în Rusia mai multe revolte, care culminează cu o lovitură de stat. Revoluția din 1917 este înrudită, prin origini, metode și scopuri, cu Revoluția Franceză din 1789. Sub falsele lozinci despre pace, egalitate, fraternitate, atunci, ca și acum, s-a înfăptuit singurul „program”, anume: „cu mațele ultimului popă vom sugruma pe ultimul rege”. Abolirea monarhiei și distrugerea rădăcinilor creștine au fost obiectivele majore ale acestora. Astfel a început construirea unei alte ordini, unei noi așezări a lumii. (...)

În 1918, Lenin proclama ”țelul comun și unic al Revoluției”, acela „de a curăța pământul rusesc de toate insectele dăunătoare”, prin insecte dăunătoare înțelegând pe toți proprietarii de pământ și case, pe profesori, pe preoți, călugări, cântăreții din biserică, intelectuali, studenți, funcționari ...

Trebuiau curățate apoi mințile oamenilor de „putregaiul superstițiilor religioase” în numele progresului ateu: „Electricitatea va lua locul lui Dumnezeu. Țăranii n-au decât să se închine la zeul electricității, vor simți mai bine puterea autorităților centrale”, spunea Lenin în 1918.

Numărul total al creștinilor martirizați în Rusia în timpul prigoanei comuniste se ridică la șaiszeci de milioane. (...)

Între 1917 și 1937 au fost distruse 24 000 de biserici și alte 120 000 au fost transformate în magazii, grajduri, cluburi etc. În 1937 se propunea pentru cincinalul următor dărâmarea a altor 2900 de biserici și a 63 de mănăstiri.

În 1918, pentru a accelera „victoria culturală a revoluției”, bolșevicii au început să scoată și să arunce moaștele sfinților, să confişte odoarele bisericesti și să dinamiteze locașurile de închinăciune. În apărarea bisericilor și mănăstirilor devastate au izbucnit răzmerițe populare. Cei ce au cutezat să se împotrivescă profanărilor au fost fie lichidați pe loc, fie arestați. (Al Soljenițin, Arhipelagul Gulag) (Va urma)

Coaliția Orientală (IV)

Alexandru HORIA

Grăuntele de muștar

“Musulmanii din Bagdad celebrau cu același entuziasm sărbătorile creștine cât și pe cele islamice, fără să le pese de semnificația lor, pe care, de altfel, o ignorau aproape întotdeauna” – spune un istoric al lumii mahomedane. În împrejurimile Bagdadului erau multe mănăstiri nestoriene sau monofizite, iar la sărbătorirea hramului erau organizate tot soiul de ceremonii și petreceri. La ele participa oricine, indiferent de religie. “Când afară plouă, e o plăcere să bei un vin bun într-o mănăstire creștină” – afirma un cronicar arab. Iată un ecumenism avant la lettre! În jurul burdufului cu vin, oamenii crucii și ai semilunei își dădeau mâna ca niște rude. În fond, ei se înrudeau printr-o tradiție comună, printr-o înțelepciune și un stil de viață specifice lumii răsăritene, o lume aflată sub semnul sofianic al “cupolei de aur”.

Să privim însă această afinitate și dintr-o altă perspectivă. Observăm bunăoară că există o ciudată asemănare și în ritualistica slujbelor religioase. Atât în moscheile arabe, cât și în bisericile ortodoxe, credincioșii îngenunchează și-și lipesc fruntea de pământ. Chiar dacă poziția ritualică are la mahomedani o semnificație deosebită de cea ortodoxă importantă este această asemănare posturală. Religia islamică e o religie a supunerii (în arabă “islam” înseamnă “supunere”) în timp ce creștinismul e o religie a iubirii. Dacă musulmanii își apleacă trupul din frică de Allah, la ortodocși metaniile sunt dovezi ale iubirii smerite pentru Dumnezeu. Trebuie subliniat un lucru interesant însă: invocația arabă “dikr” seamănă izbitor de mult cu rugăciunea creștinilor ortodocși “monologistos” care constă în repetarea continuă a numelui lui Iisus. Lumea orientală (islamică și creștin răsăriteană) e o civilizație a “trupurilor aplecate” și prin aceasta se deosebește de postura verticală, gotică, a lumii occidentale unde individul este semeț și faustic. În Orient, omul este un “amănunt”, o fărâma ontologică, el are conștiința acestui destin “miniatural”. De aceea, și talentul aici a evoluat nu spre forme grandioase ci spre măiestria detaliului; putem spune că Răsăritului i se potrivește pilda “grăuntelui de muștar” pe care o spune Iisus apostolilor

săi. E grăuntele miraculos care ascunde înțelesuri tainice. De la arta mirodeniilor culinare, până la rafinamentul broderiilor, al țesăturilor, al ornamentelor arhitectonice, totul exprimă o migală în care trebuie să vedem spiritul rafinat al Orientului, psihologia sa delicată, introspectivă. Fenomenul răsăritean ne apare ca o misterioasă hieroglifă pe care trebuie să o cercetăm cu atenție. (*Va urma*)

Ciobanul mioritic și istoria

Nicolae STEINHARDT

Nicăieri n-am găsit o mai clară deslușire a motivelor pentru care intuisem la poporul român un fond creștin irecuzabil – datorită căruia până și defectele Românilor par scăldate de o lumină atenuantă – decât în studiul lui Mircea Eliade asupra *Mioriței*. ...

Interpretarea eliadiană are într-însa ceva din absolutul soluțiilor după a căror formulare orice discuție devine inutilă. *Roma locuta. (Roma a spus-o)* Ce nu înseamnă *Miorița*: resemnare, fatalism, chemarea morții, pasivitate, pesimism.

Ce înseamnă: anti-istoricitate, transfigurare a condiției adamice.

Poporul român e înzestrat cu o putere transfiguratorie ce-i permite să preschimbe întregul

univers și să pătrundă în cosmosul liturgic (să participe la celebrarea liturgiei cosmice ar spune Maxim Mărturisitorul). Împotriva soartei te poți apăra ca împotriva unor vrăjmași; nu poți decât să dai un înțeles nou consecințelor ineluctabile ale destinului în curs de împlinire. Nu-i vorba de fatalism, de vreme ce fatalistul nici nu crede că poate preface semnificația ursitei.

Ciobanul săvârșește o transmutație – *le grand-oeuvre* al denigrațiilor alchimiști –, își transformă nenorocirea în taină mistică, înfrânge soarta. Dă un sens fast nefericirii, asumând-o nu ca eveniment istoric, personal, ci ca taină. Impune un sens atât absurdului vieții cât și teroarei istoriei.

Întocmai ca și creștinismul, românismul poate anula urmările aparent iremediabile ale unei tragedii, dându-le valori nebănuite, scoase din *alte serii*. Adversitatea degradantă devine contrariul ei, după cum și rușinoasa spânzurare pe lemnul crucii ajunge a fi, prin Hristos, biruință asupra morții și scoatere de sub mâna Creatorului.

Învățăturile lui Neagoe Basarab cătore omul de mâine

(Din prefața la *Învățăturile lui Neagoe Basarab cătore fiul său Theodosie*, Ed, Roza Vânturilor, 1996, semnată de Dan Zamfirescu)

O filosofie politică unică

(...)Paralelismelor, echivalențelor renașcentiste și baroce, corespondențelor adesea uimitoare dintre opera lui Neagoe Basarab și ambianța europeană, și mai ales între *Învățăturile* sale și textele lui Erasmus și Machiavelli, trebuie să le adăugăm însă și constatarea unor radicale deosebiri care-i conferă domnului român, dacă nu o superioritate, în orice caz o situaare aparte în epocă, precum și alte motive de interes pentru cititorul de azi.

Este, în primul rând, **intensitatea vibrației sale creștine**, de veritabil isihast încoronat, în care urmărim profunda asimilare a experienței ortodox-isihaste a divinului, aplicată însă nu mediului monahal, ci obligațiilor unui om de stat, unui conducător ce nu are doar răspunderea mântuirii sufletului său, ci și pe aceea (sau mai presus de toate pe aceea) a mântuirii unei țări și unui neam ce se confruntă cu teribile primejdii. Nimic din toate acestea în umanismul creștin al lui Erasmus și în „evangelismul” său alambicat, îmbrăcat într-un stil căutat și prețios, ca pentru o carte destinată viitorului împărat Carol Quintul, nu unui fiu de domn și unei lumi românești amenințate de primejdia de a fi redusă la condiția mizeră a vecinilor sud-dunăreni.

A fundamenta întreaga politică, diplomatie, doctrină militară și conviețuire socială a unei națiuni pe credința isihast-ortodoxă, într-un Dumnezeu viu și mereu prezent în lume, accesibil omului, dacă nu în esența lui, măcar în acele **energii necreate**, ce se revarsă neconținut peste făptură și prin care omul poate intra în contact nemijlocit cu nevăzutul divin, îi poate solicita prin rugăciune asistența la fiecare pas important, îl poate simți mereu alături, poate sorbi din el tăria de a înfrunta primejdii ce par de neînfruntat și a învinge dușmani ce par de neînvinși și a face asta într-un moment când Erasmus vorbea de „filosofia lui Christ”, iar Machiavelli transforma religia într-o pură ipocrie princiară și un mijloc de dominare și manipulare a supușilor, în rând cu celelalte, anulând astfel deopotrivă lucrarea vie a lui Dumnezeu în lume și principiile morale în politică – iată uriașa distanțare a **filosofiei politice românești** în secolul al XVI-lea, față de aceea din Apus. Fie ea a

creștinului Erasmus, fie a primului dintre marii „descreștinători” ai Occidentului!

Omenia un brand românesc

A doua trăsătură definitorie a *Învățăturilor este profunda lor omenie*. Este revolta vehementă împotriva nesocotirii faptului că ființa umană – și fiecare individ în parte – este un unicat, sfințit prin jertfa lui Hristos. Uciderea omului cu ușurătate și fără judecată este denunțată explicit ca o crimă abominabilă. Impotriva unei lumi în care omul începea să fie „înjunghiat ca noanteni și ca miei” (...) și în care Machiavelli putea analiza cu răceală, ca pe o exemplară reușită, asasinarea condotierilor; într-o lume față de care nici realitatea românească nu făcea excepții, din moment ce dăduse un Vlad Țepeș, din care Machiavelli ar fi făcut un model ... Neagoe Basarab se ridică în numele a ceva ce este diferit și mai mult decât „umanismul” vremii sale, ... și anume acel lucru la care se referea unul dintre cei mai mari politologi ai secolului nostru, profesorul englez de origine română, Ghiță Ionescu:

„N-am terminat încă cercetarea, dar mă interesează originile cuvântului **omenie**. Limba română este singura care are cuvântul ăsta, de **omenie**. Ai *omenire*, ai *humanité*, ai *Menschheit*, dar n-ai conceptul ăsta **despre o condiție de omenie**: să fii om de treabă. Și numai la români, în limba română, am găsit conceptul ăsta de **omenie** care se ratașează foarte mult cu ce s-a spus despre omenirea modernă. **Când lumea se va stabili pe un principiu de omenie, atunci omenirea va fi mult mai fericită.**

„Momentul Machiavelli” marchează „stabilirea lumii” pe principiul îndreptățirii ne-omeniei. „Momentul Neagoe Basarab” înseamnă, în Răsărit, așezarea acestei omenii (pentru care nu găsim cuvântul la el, deoarece își scria cartea în slavonă, precum Erasmus în latină) în centrul unei cărți menite a deveni călăuză eternă a unui neam întreg pe drumurile sale atât de abrupte în istorie dar menite a dovedi până la urmă că pot duce tot atât de sigur – și chiar mai repede! – la împlinirea unui ideal, decât fâgașul pe care era așezată lumea occidentală de genul „realist” al secretarului florentin. Delimitarea se făcea de altfel nu numai către Apus, ci și către o Rusie pravoslavnică în care, doar peste câteva decenii, Ivan cel Groaznic avea să reclame, în numele aceluiași Dumnezeu creștin-ortodox, dreptul țarului la terorizarea supușilor săi.

Ceea ce impresionează însă cel mai mult pe cel ce parcurge *Învățăturile* este credința în **PUTEREA** pe

pe care o conferă celui ce optează pentru ele, valorile creștine și valorile etern omenești: adevărul, respectul pentru om și demnitatea lui, pentru Neagoe Basarab, acestea NU sunt – cum vor deveni pentru toată lumea modernă de la Machiavelli încoace – *impedimente* sau *iluzii*, de care un politician „realist” nu trebuie să se împiedice. Pentru domnul român, ele sunt surse de putere. Dumnezeu, Maica Domnului sunt mereu invocați spre a-l îndemna pe conducătorul de oameni să le ceară în rugăciune asistența divină și anume luminarea și întărirea minții, ce discerne în realitate soluția optimă și alege cuvântul cel mai potrivit și hotărârea cea mai înțeleaptă spre a-i face față; sau dă poporului mai puțin numeros, dar având puterea de partea sa, dreptatea, puterea de a rezista și chiar de a învinge pe cel nemăsurat de puternic, dar potrivit *dreptății* și lui Dumnezeu. În nicio scriere parenetică a Bizanțului ultraortodox nu ne întâmpină o relație atât de vie, de personală, de directă între divinitate și omul încoronat. Nici un împărat bizantin nu apare, ca autor, capabil să creeze atât de multe rugăciuni, dintre care cea mai cutremurătoare este fără îndoială marea rugăciune pentru ridicarea armelor spre apărarea pământului strămoșesc și neamului, din capitolul *Despre solii și despre războaie*.

Tot atât de impresionantă și de permanentă este preocuparea pentru ce se petrece în sufletul omului, grija de inima lui, comparată cu o sticlă care, odată sfărâmată, nu mai poate fi adunată. Neagoe Basarab este cel dintâi analist al sufletului omenesc în cultura română scrisă, și, dacă îl descoperim tot atât de expert ca și Machiavelli în a identifica resorturile ce pot fi folosite spre manipularea lui de către stăpân prin tehnica adecvată, se deosebește radical de omologul său din Apus prin infinita delicatețe și iubire pentru această ființă umană ce nu putea deveni – după ce l-am avut de NEAGOE – în literatură, niciodată, „*la bête humaine*”.

Rugăciune pentru apărare

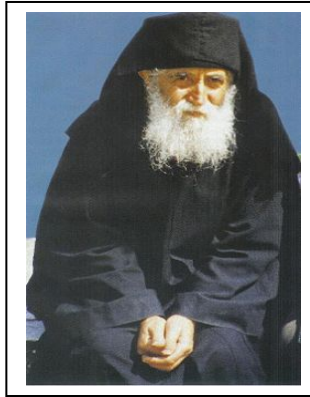
Stăpâne al tuturor, ziditorule și bunule Dumnezeu, noi suntem robii tăi căci tu ești singur știutorul inimilor, care vezi și privești inimile tuturor, cele drepte și cele viclene. Iar noi, Doamne, după porunca Ta, nu suntem bucuroși de acest război, nici să vărsăm sânge, nici să înmuiem mâinile noastre în sânge omenesc, ci ei se împotrivesc puterii tale de sus. Iar noi, Doamne Dumnezeu nostru, știm că, dacă va veni cineva la Tine cu smerenie, nu-l vei izgoni de la Tine. Și noi ne-am plecat smrenianoastră lor, iar ei n-au vrut să primească smerenia noastră, ci s-au împotrivit crezându-se mai puternici decât Tine. Căci Tu, Dumnezeu nostru, mărturisești: „Cel ce se înalță se va smeri, și cel ce se smerește se va înălța”

Astfel, acum, Dumnezeu nostru, nu avem altă nădejde decât pe Tine singur, judecătorule drept și bun, pentru că toate cele bune de la Tine izvoresc. Și acum. Cădem către Tine, în această vreme de întristare a noastră, ca să ne fii de ajutor împotriva vrăjmașilor noștri. Nu după păcatele noastre, ci după mila Ta cea multă, ajută-ne, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, în această vreme de nevoie!”

Lumea în care trăim (II)

Cuviosul Paisie AGHIORITUL „*Cu durere și dragoste pentru omul contemporan*”

Ce fel de suferințe are lumea

Suferințele lumii sunt fără sfârșit. O descompunere generală, pe familii, și mici și mari. În fiecare zi inima mea mi se toacă. Cele mai multe case sunt pline de supărări, de neliniște, de stres. Numai în casele care trăiesc după Dumnezeu oamenii sunt bine. În celelalte, divorțuri, unii falimentari, alții bolnavi, unii accidentați, alții cu psiho-

medicamente, cu droguri. Mai mult sau mai puțin, cu toții, sărmanii, au o durere. Mai ales acum, nu au de lucru: datorii de aici, suferințe de dincolo, îi trag băncile, îi scot din case, cu grămada! Și nu pentru o zi sau pentru două. Sau dacă un copil sau doi dintr-o astfel de familie sunt sănătoși, se îmbolnăvesc din pricina acestei situații. Multe familii de acestea, dacă ar avea lipsa de grijă a monahilor, ar petrece cele mai bune Paști!

Câtă nefericire există în lume! Când pe cineva îl doare și se interesează de ceilalți și nu de sine, atunci el vede întreaga lume ca la radiografie, cu raze duhovnicești... de multe ori, atunci când rostesc rugăciunea „Doamne Iisuse”, văd copilași mici, sărmanii, cum trec pe dinaintea mea și se roagă lui Dumnezeu. Mamele lor îi pun să facă rugăciune, pentru că au probleme, greutăți în familie și cer ajutor de la Dumnezeu. Întorc butonul pe aceeași frecvență și astfel comunicăm.

Asigurări și... nesiguranță

Astăzi lumea s-a umplut de asigurări și asigurări, dar, fiind depărtată de Hristos, simte cea mai mare nesiguranță. În nicio epocă nu a existat nesiguranța pe care o au oamenii contemporani. Și, deoarece asigurările omenești nu-i pot ajuta, ei aleargă acum să intre în corabia Bisericii, ca să simtă siguranța duhovnicească, căci văd cum corabia lumescă s-a scufundat. Dar dacă văd că și în corabia Bisericii intră puțină (*cont. pag 16*)

apă, că și acolo au fost prinși de duhul lumesc și nu există Duhul Sfânt, atuznci oamenii se deznădăjduiesc, pentru că nu mai au de ce să se alipească.

Lumea suferă, se pierde și, din păcate, toți oamenii sunt nevoiți să trăiască în acest iad al lumii. Cei mai mulți simt o mare părăsire, o nepăsare – mai ales

acum – din toate părțile. Nu au de ce să se țină. Se împlinește zicala: „Cel ce se îneacă se adață și de un pai”. Asta arată că cel ce se îneacă vrea să se prindă de ceva ca să se salveze. Vede corabia înecându-se și merge sărmanul să se prindă de catrg. Dar deși vede corabia în primejdie să se scufunde, nu se gândește că și catargul se va scufunda. Se prinde de catarg și se îneacă mai repede. Vreau să spun că oamenii caută să se sprijine de ceva, să se alipească de ceva. Și dacă n-au credință, ca să se sprijine de dînsa, dacă nu se încred în Dumnezeu, încât să se încredințeze complet pe ei înșiși lui Dumnezeu, se vor chinui. Mare problemă este încrederea în Dumnezeu.

Anii pe care îi străbatem sunt foarte grei și foarte primejdioși, dar în cele din urmă va birui Hristos. Veți vedea că vor cinsti Biserica. Numai noi să fim corecți. Vor înțelege că altfel nu se face sat. (Va urma)

Cugetări

Dacă ni se cere imposibilul și să ne îndumnezeim, înseamnă că ni se cere să facem și minuni, la rândul nostru: să prefacem apa de rând în vin ales, sărăcia pământului în belșug; scaieții, ciulinii și pălămida în roade și trandafiri; meschinăria în mărinimie, neîncrederea în voioșie; nepăsarea în bunătate samariteană; fățărnicia și legalismul în dragoste și flacăra; cărciuma în castel și bordelul în salon. Prin purtările și prin strădaniile noastre. Minunile acestea ne sunt accesibile – ne sunt predestinate: prin puterea cuvintelor și a faptelor lumea aceasta poate îmbrăca alte culori și, în așteptare, trece în alte tonalități.

Nicolae STEINHARDT

Lumea are mulți săraci cu duhul, dar nu cum se cuvine. Și jmulți care plâng, dar pentru pagube de bani sau pentru pierderea fiilor. Și mulți blânzi, dar către patimile necurate. Mulți care flămânez și

însetoșează, însă pentru a răpi cele străine și a câștiga cu nedreptate. Mulți milostivi, însă pentru trup și către ale trupului. Și curați cu inima, însă pentru slava deșartă. Și făcători de pace, dar care supun sufletul trupului. Mulți prigoniiți, dar pentru că sunt fără de rânduială. Mulți ocărăți, dar pentru păcate rușinoase. Dar numai aceia sunt fericiți, care pentru Hristos și după Hristos fac și pățimesc acestea. De ce? Pentru că a lor este împărăția cerurilor și aceia vor vedea pe Dumnezeu și celelalte. Drept aceea, sunt fericiți, nu pentru că le fac pe acestea sau pentru că le pățimesc, căci și cei spuși mai înainte fac aceleași lucruri. Ci sunt fericiți pentru că le fac și le pățimesc pe acestea pentru Hristos.

Sfântul Maxim MĂRTURISITORUL

Eram deunăzi aici cu vreo 200-300 de oameni și am vrut să văd și eu ce pricep ei și zic: „Oameni buni, care-i cel mai mare păcat de pe lume?”

Unul a spus că-i avortul, altul a spus că-i mândria, altul a spus că-i păcatul împotriva Duhului Sfânt. Mă rog, fiecare după cum s-a priceput. Nici unul n-a spus adevărul. Și le-am spus eu: „Izvorul a toată răutatea și a tot păcatul și rădăcina tuturor răutăților este iubirea de sine!” Dar ei nu știau ce înseamnă iubirea de sine.

Iubirea de sine este iubirea nerațională față de trup și este cea mai grea și mai subțire dintre toate patimile care robesc firea omenească.

Părintele Ilie CLEOPA

PROGRAMUL LITURGIC

Duminica și în zilele de sărbătoare se oficiază:

8:30 Utrenia

10:00 Sfânta Liturghie

Sâmbătă:

8:00 Utrenia, Sfânta Liturghie și Pomenirea morților

17:00 Vecernie

Vineri:

8:30 Sfințirea apei, Utrenia, Sfânta Liturghie și Sfântul Maslu

17:00 Vecernie și Acatist

În ajunul sărbătorilor:

17:00 Vecernie și Acatist

Email – paulghitiu@gmail.com

Tel: 0744530615; 0728873269 Fax: 0213163685

Responsabil tipar – Pr. Ciprian MATEȘ

Coordonator – Paul GHIȚIU

Revista poate fi acum citită și pe www.sfvineri.ro